СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXI. Число 91. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 19. квітня, 1923. VOL. XXXI. No. 91. Jersey City, N. J., Thursday, April 19, 1923. THREE CENTS

УРЯД ГАРДИНГА ТЕЖ ПРИЙМАЄ НЕДОСТАЧУ РОБІТНИКА

ВАШІНГТОН, 17. квітня. — Як показалося на послідним тижневім засіданню кабінету президента Гардинга, уряд годиться з поглядами судді Ґері, голови Юнайтид Стейтс Стіл Корпорейшен, що в Злучених Державах не достає робітників. Секретар праці Дейвис предложив був на сьому засіданню звіт зі стану робіт, виказуючи недостачу робітника, однак рівночасно він заявився проти обмеження іміграційного закона, признаючи зміну передвчасною.

ДОСПІХИ АМЕРИКАНСЬКОГО ЛЕТНИЦТВА

ДЕЙТОН, Огайо, 17. квітня. — Американські військові летуни, що літали над військовими полями в справдішних воздушних маневрах, зробили кілька світових осягів. Межи иншим двох летунів в літаку системи Фокера літали без перерви 36 годин 5 мінут 20 секунд. Другий знов літак здобув осяг, піднявшися в гору на 11,300 стіп з тягаром 6,000 фунтів, з яким ще ніхто досі не підлетів так високо.

ХОЧУТЬ ВИКИДАТИ ПОСТУПОВИХ СЕНАТОРІВ З РЕПУБЛИКАНСЬКОЇ ПАРТІЇ

НЮ ЙОРК, 17. квітня. — Нововибраний голова Національного Републиканського Клюбу заявив в своїй промові, виголошеній при нагоді свого вибору, що републиканські сенатори Бора, Ла Фолет та Джансон повинні покинути републиканську партію та пристати до демократичної.

Думка видимо має в републиканській партії богато прихильників.

УРЯД ОБУРЕНИЙ НА ЗБЕЩЕЩЕННЄ ГРОБА АМЕРИКАНЦЯ ТУРКАМИ

ВАШІНГТОН, 17. квітня. — Американський уряд переконався про правдивість чуток, що гріб американського жовніра Джорджа Дилбоя в грецькій православній церкві в Аляхаті був збещещений Турками, і тепер американський уряд в нотах домагається від Туреччини офіціяльних перепросин.

ЗАХОДИ ПРОТИ КУ-КЛАКС-КЛЕНА

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 17. квітня. — Судовий комітет сенату стейтової леґіслятури приняв проект закона проти Ку-Клакс-Клена у зміненій формі. На основі сього проекту всі товариства, після статута котрих члени зобовязані складати присягу, обовязані подавати стейтовій владі спис всіх своїх членів; добродійні товариства, однак, виняті звід сього обовязку. Проект постановляє далі, що Ку-Клакс-Клен обовязаний подати стейтовій владі свої статути та конституцію та предкладати що шість місяців спис членів. На їх листах повинні бути виписані всі урядники, а в споді має ебути читкий підпис одного урядника, висилаючого лист. Закон забороняє анонімове (безіменне) листування. За нарушення закона установляється кару від тисячі до десять тисяч долярів.

КРИТИКУЮТЬ БОРУ ЗА ОБОРОНУ СОВЄТІВ

НЮ ЙОРК, 17. квітня. — Ряд бесідників, промовляючих на річнім засіданню Національної Горожанської Федерації, що відбувається в Готели Астор, виступав з критикою сенатора Бори, головно за його оборону большевицького уряду.

Проти оборони Бори, що совєти мають поперте народа, підношено факт, що совєти ніколи не переводили народних виборів, а місто сього вложили на народ правдиво царське ярмо.

СУД ВМІШУЄТЬСЯ В СПРАВУ „КУЗБАСЬКОЇ КОМУНІСТИЧНОЇ КОЛЬОНІЇ"

НЮ ЙОРК, 17. квітня. — Які два тижні тому назад до уряду прокуратора зголосилося двох робітників з зажаленнєм на агентів московського уряду в Злучених Державах. Робітники закидали агентам, що вони здурили їх, намовили взяти участь в кольонізації Росії Американцями, обіцюючи золоті гори, а відтак покинули їх на страшні злидні та великі матеріяльні втрати.

Федеральний суд на се зажаленнє почав вперше слідство проти бюра кузбаської комуністичної кольонії, що має свої офіси в Ню Йорку. По скінченню слідства прокуратор предложив факти великій лаві присяжних суддів, і ся признала нині 9 членів совєтського бюра обжалованими за обдуренне американських робітників на суму 150,000 долярів при помочи большевицького кольонізаційного пляну.

В короткім часі має в сій справі відбутися судова росправа.

З ПРОЦЕСУ ПРОТИ ЮНІЇ ВАПНЯРІВ

НЮ ЙОРК, 17. квітня. — Підчас третього дня росправи проти 36 членів та урядників юнії вапнярів (плястерерс), абжалованих судом за роблення змов проти правильного бігу промислу, аж двох свідків, покликаних прокураторією, виступило зі зізнаннями, з яких виходить, що обжалованнє безосновне.

Одним свідком був Норман, голова виконавчого комітету Товариства Будівельних Промислів, організації підприємців, котра платить йому 25,000 долярів річної пенсії. Сей свідок зізнав перед судом, що він не пригадує собі случаїв, деби робота при будовах була задержана через змову робітників проти підприємців. В одному случаю, який він собі пригадав, завинив був підприємець, переступивши свою угоду з юнією.

ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТІЯ А СВІТОВИЙ СУД

БЕРМИНҐТЕМ, Алабама, 17. квітня. — Демократичний сенатор Гарисон з Мисисіпі заявив, що демократичні сенатори будуть підпирати президента Гардинга в його проекті, щоби Злуч. Держави взяли участь в світовому суді при Лізі Народів.

ЄДНАЙТЕ
НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ ДО
У. Н. СОЮЗА

ДО КІНЦЯ ЧЕРВНЯ С. Р. ПРИЙМАЄ У. Н. СОЮЗ НОВИХ ЧЛЕНІВ, СТАРШИХ І МАЛОЛІТНИХ БЕЗ ВСТУПНОГО.

УРЯДНИКИ ВІДДІЛІВ І ЧЛЕНИ ТА ЧЛЕНКИНІ, ВИКОРИСТАЙТЕ СЮ НАГОДУ І ПРИЄДНАЙТЕ ЗА СЕЙ ЧАС ТИСЯЧІ НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПАМЯТАЙТЕ, ЩО ЗРІСТ ЧИСЕЛЬНОЇ СИЛИ І МАЙНА У. Н. СОЮЗА СЕ ДОРОБОК УСІХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

МІЛІОНОВИЙ ДАР

Е. О. Робінсон, мілїонер з Форт Томас, Кентакі, котрий став богачем, коли Генрі купив в нього великий простір землі під свою фабрику, подарував 1 міліон долярів та 16.000 акрів землі на фундацію, якої ціллю є підносити освіту, рільництво та загальний економічний розвій мешканців гір східного Кентакі. Акцію має повести Кентакський університет в Лексинґтоні, котрий вже в найкоротшім часі має занятися урядженнєм взірцевих досвідних фармерських стацій. Фундатор лишив зарядчикам Фундації вільну руку в видаванню подарованих сум.

БУВШИЙ ГУБЕРНАТОР СТЕЙТУ ДІСТАВСЯ ДО ТЮРМИ

Стейтовий суддя вмісті Оксфорд, Мисисіпі, засудив на 30 днів вязниці та 100 дол. гривни Теодора Билбо, котрий колись був губернатором сього стейту, за те, що він не послухав суду та не прийшов свідчити мимо судового візвання. Билбо признався до вини і зараз по вироку став відсиджувати кару. Його політичні приятелі кажуть, що з тюрми він видасть свою кандидатську відозву, в якій оголосить свою кандидатуру на уряд губернатора.

ЛОКАВТ РЕСТАВРАЦІЙНИХ РОБІТНИКІВ

Як повідомляють нас з юнії робітників, занятих в промислах поживи, властителі ресторану „Бі енд Бі" коло рога щестої евеню та 29-ої вулиці в Ню Йорку зажадав перед святами від секретаря ланчрумового відділу, щоби він згодився на те, щоби властитель мав вільну руку наймати та виплачувати робітників без дозволу юнії. Коли секретар відповів йому, що він не в силі самий згодитися на такі условя, бо справа належить до виконавчого комітету юнійного відділу, бо, як каже юнія, сейчас виплатив двох робітників, а відчас свят став такі на добре заводити „отверту шапу", себто поводитися так, неначе юнії не було. Дня 31. марта він наконець виплатив всіх юнійних робітників, поставивши в той спосіб своє підприємство на „американський плян". Коли він, однак, став наймати назад робітників, сі відновили на локавт страйком.

Страйкарям сприяє те, що більшість реставраційних гостий в околиці се кушнірі, теж юнійні робітники, та недостача робочих рук в деяких промислах.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

В суботу, дня 14. квітня с. р. помер у шпиталі у Филаделфії, Па. український католицький парох Шенандоа, Па., о. Петро Єзерський.

З покійним сходить в могилу один з визначнійших членів української іміграції, який належав до тихих, але ревних народних робітників. Пережив він літ 56, з чого був священиком літ 31, а то: парохом села Глещави теребовельського повіту в Галичині, літ 20, та в Америці літ 10.

Ще в духовній семинарії належав він до перших народовців. Яко парох Глещави розвинув енергічну діяльність: заложив хор, музику, читалню „Просвіти", підготовляв та висилав до шкіл селянських дітий, удержуючи неодного з них власним коштом. Прибувши до Злучених Держав, став сперше парохом в Аркадія, Па., опісля в Ембридж, Па., потім в Н. С. Питсбургу, а наконець в Шенандоа, Па. Працював все незвичайно ревно на церковнім полі. Помер на рака.

Похорон його в четвер, дня 19. квітня в Шенандоа. З. Й. П.

ВИПРАВА ДО ПІВНІЧНОГО БІГУНА

З міста Новма на Аласці доносять, що капітан Амундсен, що два дні тому вибрався з псами до Вейнрайта, звідки він має летіти літаком до північного бігуна, стрінувся певно з небезпечною бурею.

Вейнрайт лежить 500 миль від Новма на північ. Вилетівши звідти літаком, капітан Амундсен думає перелетіти понад північний бігун та дістатися до островів Шпіцберґів на Ледовім океані, яких 600 миль на північ від Норвеґії.

Амундсен взяв зі собою ріжні наукові прилади, при помочи котрих він буде міг робити обсервації (спостереження) на лету. До Новму, котрий лежить на західнім березі Аляски, він дістався на кораблі „Мод", на котрім він виїхав з міста Сіетел ще червни минувшого року. Сей корабель пустять на Ледовий океан, щоби він замерз серед леду, бо після спостережень лід на бігуні пересувається понад бігун та занесе корабель за якийсь час на европейський бік, десь там, куди Амундсен залетить літаком.

ПРОТИ АМНЕСТІЇ ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ

Американський Леґіон зі Синсинаті вислав до Гардинґа острий протест проти помилування політичних вязнів.

ПОЛІЦІЯ БЕЗСИЛЬНА ПРОТИ БОЖЕВІЛЛЯ ГОПАКА

Послідними днями поліція ріжних міста стала вмішуватися в божевільні просто танці, що мають побити в витревалости заграничних варятів того самого рода. Заходи поліції однак покищо показалися бездоспішними; звичайно, прогнані з одного міста або й стейту танцюристи „всідали" на моторовий віз („трак") танцюючи дальше всю дорогу, щоби не переривати безперервного танцю, і так їдучи, виїздили з одного стейту в другий, а прогнані звідти, їхали до третого.

Цікаво, що від часу, як сі напів-божевільні перегони обходили західну Европу та Америку, ріжні танцюристи „зломили рекорд десять разів. Дня 6. марта найліпший танцюрист міг похвалитися, що танцював пів десята години без перерви. Того самого дня сього танцюриста, — він був з Лондона, — побив другий в Единбурґу, в Шкотії, танцюючи 14 годин 36 хвилин. Дня 20. марта поставлено новий осяг у французькім місті Марсей, де „побідник" танцював 24 години і 4 мінути. Дня 30. марта Париж похвалився 24 годинами та 20 мінутами, на другий день Ню Йорк доніс, що його пара танцювала 27 годин. Її однак побила друга пара в 6 днів пізнійше, протанцювавши без перерви 40 годин. Здавалося, що сим вже осягнено вершок людської видержливости до танцю, але дня 9. квітня якась панна Камингс побила і сей осяг, протанцювавши 50 годин. І сьому ще не було кінця, бо панна Майєр з Клівленду поставила дня 12. квітня новий осяг, протанцювавши безперерви 52 години 16 мінут. Дня 14. квітня знов балтиморська поліція задержала танець шістьох пар, як вони вже протанцювали 53 години. Що й се ще не конець, видно з того, що в Гавстоні, Тексас, одна дівчина танцювала без перестанку 65 годин і 30 мінут.

КАНДИДАТИ ЗАМЕРЗЛИ

Чотири кандидатам при весняних виборах в Новій Фундляндії трафилася рідка пригода: коли вони їхали на кораблику „Кайл" сей замерз від наглого остудження воздуха серед великої маси криги, що з весною впливає ріками в море та вкриває великі простори при берегах. Радяться вони тепер дістатись до берега при помочи літаків. Замерзли два кандидати правительственної партії, а два опозиційної.

РАДА ЛІҐИ НАРОДІВ ЗАЙМАЄТЬСЯ СПРАВАМИ МАЛИХ НАРОДІВ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 17. квітня. — Нині зібралась тут на 24-те засідання Рада Ліґи Народів.

Вчасі теперішнього засідання вона має посвятити найбільше часу малим державам і народам.

Угорщина (Мадярщина) внесла до Ради Ліґи Народів жалобу проти Румунії, що ся забрала майно многих Мадярів на території, яку мирова конференція віддала Румунії, і домагається в сій справі інтервенції Ліґи.

Болгарія обжаловує Грецію, що ся переслідує Болгар в западній Тракії, і теж домагається інтервенції. Кромі того Болгарія домагається, щоби аліянти забрали з її території свої коштовні військові місії, які туди наслано для „контролі".

Литва домагається, щоби Рада Ліґи Народів дала її повновласть віддати Постійному Судови Міжнародньої Справедливости до вирішення, чи постанова аліянтської Конференції Амбасадорів про польсько литовську границю є права.

Чехословаччина й Угорщина (Мадярщина) передали Раді Ліґи Народів до вирішення свій граничний спір.

Далі прийде перед Раду Ліґи Народів справа розслідів про становище в Альбанії, звіт про фінансове становище Австрії, справа назначення голови комісії на Горішньому Шлеску, справу управи Данціґа і долини Сар, в Німеччині.

ТЕРОР В РУРЩИНІ

ДІССЕЛДОРФ, Німеччина, 17. квітня. — Німці зачали в Рурщині терористичну боротьбу.

Вони висаджують у воздух або ушкоджують зелізничі шляхи, особливі там, куди мають їхати французькі урядовці.

ФРАНЦУСЬКА ГРАБІЖ В РУРЩИНІ

ЕССЕН, Німеччина, 16. квітня. — Французька окупаційна влада в Порурю заняла девять дальших копалень угля і 160,000 тон добутого угля.

АНҐЛІЯ НЕ ВИСТУПАЄ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОГО БИЗНЕСУ В ТУРЕЧЧИНІ

ЛОНДОН, 16. квітня. — Британська влада заявила, що не буде протестувати проти концесій, які Туреччина признала американській консорції Честера, хиба вони суперечили-б концесіям, які Туреччина признала британським горожанам.

АНҐЛІЯ НЕ ВІДКЛИКУЄ СВОЄЇ МІСІЇ З МОСКВИ

ЛОНДОН, 16. квітня. — В тутешних урядових кругах заявляють, що Велика Британія і далі буде удержувати в Москві свою торговельну місію, згідно з умовою, яку заключила тому два роки з большевицьким „урядом".

„СУХІ" ПРОТИ ЗМЕНЬШЕННЯ ПОДАТКУ НА ПИВО

ЛОНДОН, 17. квітня. — Британські „сухі" (прогибіціоністи) протестують проти буджету міністра скарбу Стенлі Болдвина, в якому предвиджено зменьшенне цін пива через обнижку податку на пиво. „Сухі" кажуть, що се збільшить пивний промисл і споживу пива.

ФРАНЦІЯ СТРАТИЛА ПРАВА ДО КОНЦЕСІЙ В МАЛІЙ АЗІЇ

ЛОНДОН, 17. квітня. — Американський капіталіст адмірал Колбі М. Честер заявив, що Франція стратила право до концесій в Малій Азії з причини, що не додержала умови і не позичила турецькому правительству 1,000,000,000 франків.

КАЙЗЕР ЗАБОРОНЯЄ ГОВОРИТИ ПРО ЙОГО РОДИННІ СПРАВИ

БЕРЛІН, 16. квітня. — Бувший німецький цісар Вілгельм наказав усім членам роду Гогенцоллернів, що живуть в Німеччині, аби не говорили про його родинні справи, а зокрема справу його розводу з княгинею Герміною фон Райс.

КРІЗА В КАБІНЕТІ ПРЕМІЄРА МУССОЛІНІ

РИМ, столиця Італії, 17. квітня. — Чотирох міністрів, що належать до народньої партії, заявили премієрови Муссоліні, що устуають зі своїх становищ.

Се зробили вони наслідком резолюції проти політики правительства, які принято на зїзді народньої партії.

АРЕШТОВАННЄ ПРЕМІЄРА МУССОЛІНІ

БОЛЬОНА, Італія, 17. квітня. — Премієр Муссоліні гнав дуже скоро через Фаєнцу своїм червоним переґоновим автомобілем. В дорові придержав його поліцай і запровадив перед суддю, котрий наложив на нього кару за скору їзду.

Поліцай, як почув в суді імя премієра, вельми злякався, але Муссоліні сказав до нього: „Сповнюй свій обовязок і не бійся нічого!"

СТРАТА БОЛЬШЕВИЦЬКИХ УРЯДОВЦІВ ЗА ПЕРЕКУПСТВО

МОСКВА, 16. квітня. — Нині тут засуджено на смерть 11 большевицьких урядовців за се, що віддавали людям мешкання за хабарі. Всі вони були членами центрального виділу мешкань.

ТУРЕЦЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ УХВАЛИВ ЗАКОН ПРО ДЕРЖАВНУ ЗРАДУ

ЦАРГОРОД, столиця Туреччини, 16. квітня. — Турецьке національне зібранне (парлямент) в Ангорі (в Малій Азії) приняло проект закона, після якого особи, що словом або висмом виступлять проти суверенности турецького народу, будуть суджені за державну зраду.

Сей законопроект принято більшостю голосів проти голосів опозиції, яка різко проти нього виступала, кажучи, що такий закон унеможливить турецьким монархістам працювати для привернення султанату в Туреччині.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіти і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДО ДІЛА!

(З приводу наради мужів довіря, скликаних „Обєднанием Українських Організацій в Америці" до Філаделфії на 12. квітня).

На заклик президії „Обєднання Українських Організацій в Америці" відбулися дня 12. квітня с. р. у Філаделфії, Па. наради мужів довіря, центральних та місцевих організацій. На нарадах були представлені не лишень довколичні громади, як Ню Йорк, але й подальші, як Питсбург, ба й Шікаго.

Головною справою нарад було питанне, що потребуе політика української іміграції в Злучених Державах наслідком рішення ради аліянтських амбасадорів в Парижі дня 14. марта с. р., затверджуючого границю Польщі, установлену Поляками та большевиками в Ризі дня 18. марта 1921. року.

Питанне викликало довшу та вичерпуючу дискусію, в якій забирали голос просто всі присутні. Мимо сього серед цілого збору виказалася подиву гідна згідність думок так про політичну ситуацію, як про способи дальшої боротьби. Висловом сьої згідности були резолюції, подані нами у вчерашнім числі нашої газети, — резолюції, які без винятку були приняті одноголосно.

Муж ідовіря в своїх одноголосних заявах не приймають рішення аліянтських амбасадорів та ризьких границь яко таких, на які український народ не дав своєї згоди. Вони відкинули й париські і риські рішення яко необовязуючі для українського народа, бо їх український народ не ухвалював. І риський договір і париське рішенне признано висловом насильства над правом українського народа до самовизначення. Проти таких посягань український народ боровся і боротися буде доти, поки не здобуде собі панования на всій українській території, поки не оснує соборної української демократичної републики.

Якими дорогами має йти ся боротьба за здобуттє свободи всему українському народови, сего українські імігранти в Америці рішати не хочуть і не можуть. Брати їх, які остали в старому краю, а котрі кождого дня переношать на своїх плечах тягар тої боротьби, можуть рішати, якими способами боротися, якими шляхами змірять до великої ціли. Ставлячи собі такі межі, українські імігранти в Америці не хочуть, однак, тим відцуратися сеї боротьби. Якраз противно: вони сю боротьбу, якимиб способами вона не велася, признають за свою і попирати її будуть всіми способами.

Українські імігранти в Америці припускають, що вона може потревати довгий час. Вони готові на затяжну боротьбу. Вони рішені на довгі роки боротьби. Вони постановляють попертн її хочби найдовше, вони рішені стояти за нею так довго, поки вона не скінчиться побідою українського народа.

Для скріплення підмоги для боротьби старого краю за національне визволенне треба нутрішного скріплення національних сил на іміграції. В тій ціли треба скріпити „Обєднанне Українських Організацій в Америці" та піддержати його діяльність. Для сього треба передусім почислити свої сили, щоби знати, кілько нас є, охочих давати постійну поміч на українську визвольну боротьбу. Для сього нам треба поборювати серед себе всякі приватні заходи амбітних одиниць, що свої особисті інтереси ставлять висше народного добра.

Як видно з сих ухвал, зїзд не брався за ухвалюванне голосних протестів, які нігде не находять відгуку, але дивився за скріпленнем наших власних сил. Всі наради та ухвали Зїзду були переняті не духом пригноблення, але духом завзяття. З кождого слова бесідників видно було, що всякий удар на наш народ, з якого боку він не падав, не викликує вже більше внутрішної деморалізації, знеохоти до боротьби, але ще твердшу постанову видержати в бою, встояти при піднесеним прапорі. Кожда промова на Зїзді говорила, що ми живі і нікому себе похоронити не дамо, що ми хочемо жити, жити й боротися. Ніхто сього не підчеркував, бо се видно ввійшло вже в кров і кість української іміграції, що волю здобути можемо своїми власними зорганізованими силами.

Зїзд своїми нарадами та рішеннями дав доказ, що в українських імігрантів в Америці лишилася здорова душа. Він показав, що він відчуває здорово та радить здоровим розумом. Тепер і делегати Зїзду і всі, що їх вибирали, і всі, яким дорога справа визволення нашого народа, мають показати, що Українці вміють не лишень здорово відчувати й думати, здорово радити й рішати, але свої рішення по дозрілому в життє переводити. Лишень ділом можемо причинитися до великої будови самостійности українського народа!

УКРАЇНСЬКІ „НОВОБРАНЦІ" В ГАЛИЧИНІ СТРІЛЯЮТЬ ПОЛЬСЬКИХ ПОЛІЦАЇВ

Львівська польська часопись „Пшегльонд понедзялкови" доносить з Коломиї:

Банда, зложена з кількох озброених в кріси і ручні гранати Гайдамаків, які не зголосились до бранки, напала дня 23. марта с. р. на станицю поліції в Рожневі, місцевости під Коломиєю. Поліцаї, заскочені нападом, ставили геройський опір. По довшій виміні стрілів з обох сторін, „бандити" смертельно поранили двох поліцаїв, після чого віддалились, забираючи зі собою своїх ранених. До Рожнева вислано карну експедицію. Тяжко ранених поліцаїв відвезено до шпиталю в Коломиї.

НОВА ТАКТИКА.

Три реальні сили: край, европейська еміграція та американська іміграція. — Три знаряддя боротьби: культура, економіка й політика. — Стара чи нова концепція? — Все національний Галицько-Український Конґрес.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Сказавши минулого разу (див. наше „Без титулу"), що нашим гаслом однині має бути: **„робити те саме, що й досі, але не так саме"** — ми тим не хотіли сказати, що дотеперішня галицько-українська тактика була в чімнебудь фальшивою чи хибною. Це треба собі затямити, щоб уникнути всяких непорозумінь і неясностий.

Дотеперішня галицько-українська тактика була **для свого часу** й для дотеперішніх обставин цілком доброю й доцільною. Наше суспільство й наші політичні провідники, так у межах краю, як і поза його межами, не можуть закинути собі ані одної поважнійшої похибки. Все робилось так, як це диктувалось обставинами часу й місця. Всі виконували й виконали свій національний обовязок так, як їм казала совість і як позволяли сили. Для самобичування чи для взаємних обвинувачень нема найменшої підстави.

Коли отже говоримо про потребу нової тактики, то це не є ніяким закидом на адресу дотеперішньої, а лише константованнєм того факту, що новий час і нові обставини вимагають нової зброї чи за гострення старої. Коли меч притупиться, то це не підстава, щоб його кинути: його треба лиш вигострити й насталити. Коли на війні починають битись на багнети, то це не означає, що кулі ні до чого нездатні. Від того й залежить остаточна перемога, щоб у потрібну хвилину змінити зброю чи тактику.

У чім же має полягати та нова тактика чи в якім напрямі мусить бути змінена тактика стара?

Одна людина не є в стані відповісти на ці важливі запитання. Може це зробити лише цілачація, а коли обставини перешкоджають їй вільно висловити свою волю, то мусять це зробити й зроблять покликані міродатні чинники: політичні партії, наради, зїзди. Тут можна лише намітити ґрунтовні лінії, подати до дискусії загальні провідні думки. Що дійсність прийме, а що відкине — це покажеться протягом часу.

Щоб зясувати собі бодай головні риси тої нової тактики, треба насамперед ясно окреслити рамці наших **можливостий** і обсяг наших **сил**.

Галицько-українська справа стоїть на трьох основних підвалинах. Першою з них є **сам край**, сама Галичина, сама її свідома українська людність. Другою підвалиною є галицько-українська **европейська еміграція**: наша інтернована в Чехах армія, наше студентство, наші культурні сили, розкидані по всіх европейських країнах. І, нарешті, третьою підвалиною є наша **американська іміграція**, більшими масами осіла в Злучених Державах та Канаді, а меншими розкидано по цілій північній та полудневій Америці.

Це — ті **реальні сили**, які мас до своїх послуг галицько-українська справа.

Кожда з цих сил має своє місце в боротьбі за галицько-українську державність: кожда з них вже відограла й ще мусить відограти свою ролю в тій **боротьбі**. Першим і найголовнійшим завданнем нової тактики мусить бути **доцільний поділ функцій між цими трьома чинниками.**

Досі так було, що край своєю кровю й своїми матеріяльними жертвами безпосередно відбивав ворожі атаки, европейська еміграція репрезентувала й давала провід, а американська іміграція матеріяльно та морально підтримувала й підпомагала.

В основних рисах такий поділ функцій може лишитись і надалі, бо це не штучно вигаданий, а продиктований самим життєм поділ. Але більша **координація** мусить бути переведена. Тіснійший **контакт** між цими трьома чинниками мусить бути встановлений. І питанне про **центральний провід для всіх цих трьох сил мусить** бути спішно вирішене.

Одна спільна централя з трома екзекутивами чи три окремі й самостійні централі? Різно йти й спільно бити — чи спільно йти й спільно бути? Це — не академічні й не кабінетні питання, а такі питання, що від їх вирішення в значній мірі залежить успіх цілої дальшої акції за визволенне Східної Галичини.

Стільки — про наші реальні сили та про їх взаємні відносини між собою.

Другим кардинальним завданнем нової тактики мусить бути найдоцільнійше **примінення, зужиткованне** цих сил. Мало того, що ці сили працювати-муть дружно й без взаємного тертя. Питанне ще в тім, як і на що вони витрачатимуть свою енергію.

Як маємо три реальні сили, так саме маємо й **три знаряддя боротьби й культуру, економіку й політику.** До сього часу ми в боротьбі за осягнення своєї національної мети найбільше користувались останнім знаряддєм, політичним. Це було добре, бо так складались обставини й такі були вимоги часу.

Наше теперішнє „безтитульне" становище вимагає більш гармонійного й доцільного поділу нашої національної уваги між цими трьома знаряддями боротьби. Пересада в одну якунебудь сторону конче відбивається дуже некорисно на інших сторонах. Нова тактика тому й повинна знов **довести до рівноваги** між культурою, економікою та політикою в нашім національнім арсеналі.

Гармонійний поділ функцій між нашими національними силами й гармонійний поділ уваги тих сил між трьома нашими байовими знаряддями, — це власне й мусить бути головною прикметою нашої нової тактики, пристосованої до нових обставин. Дотеперішня тактика числилася з обставинами й вимогами свого часу, а тому й не могла під цим оглядом бути бездоганною. Підчас атаки частини иноді між собою перемішуються, корпораль стає на місце офіцера, замісць колоти багнетом вояк замахується кольбою... Та коли по одній скінченій атаці військо починає готуватись до другої, тоді все знов мусить бути приведено в порядок, нарушена гармонія знов мусить прийти до свого права.

Зазначивши з самого початку, що одна людина не є в силі, та й не має права, самотужки братись за вирішуванне таких складних питань, ми тепер знов вертаємо до цеї думки, щоб надати їй також позитивної форми. Покликані міродатчинники — партійні комітети, наради й зїзди — вже напевне займаються цею справою й без сумніву винесуть відповідні рішення. Та для того, щоб ці рішення мали в очах цілої нації авторитет непохитности, де-які заслужені особи зноміж нашого суспільства висловлюють бажанне, щоб для остаточної санкції всіх поодиноких рішень і постанов було скликано **Всенаціональний Галицько-Український Конґрес.**

Ідея того Конґресу уявляється приблизно так. Усі три реальні сили, які несуть на собі в тій чи іншій мірі тягар боротьби за державність Східної Галичини, мусять бути на тім Конґресі **пропорціонально** заступлені Отже мусять у нім брати участь представники краю, европейської еміграції та американської України. Як перевести вибори до Конґресу — це наперед не вирішується, але в кождім разі це мусить бути зроблено так, щоб кождий галицький Українець, деб він не жив, уважав той Конґрес за виразника **своїх** думок, **своїх** настроїв і **своїх** надій. Коротко: муситься зробити так, щоб Конґрес мав **найвищий, найсвятійший і цілком непохитний авторитет** в очах цілого галицько-українського суспільства, без ріжниці партій, соціяльного стану й місця осідку.

Конґрес мав би зібратись денебудь у Західній Европі, найрадше в якій-небудь невтральній країні, як, прим., Швайцарія. Це для того, щоб на конґрес не впала ніяка політична тінь, щоб йому не закинули германофільство, антантофільства, русофільства чи подібного.

Такий Конґрес міг би вирішити всі питання, намічені вгорі, й дати для нашої дальшої боротьби всі потрібні вказівки. Хоч це й загальна думка, що в нашій програмі нічого не треба міняти, але той Конґрес, заступаючи опінію цілого галицько-українського народу, може зупинитись і на де-яких програмових питаннях. Зокрема виникло від недавнього часу питанне про необхідність розширення концепції Західно-Української Держави шляхом включення до неї наших волинських, холмських і підляських земель, що підпали під владу Польщі. Це так-звана **„концепція Галицько-Володимирської Держави"**, про яку останніми часами дуже богато говориться і в краю, і на еміґрації.

Дуже велике й поважне це питанне, але розумом поодиноких людий чи навіть партій його не розвязати. Тільки сконцентрована опінія цілого Галицько-українського народу моглаб цілком авторитетно сказати й вирішити, що тут краще: лишитись при дотеперішній тіснійшій концепції Галицької Держави чи поставити на її місце ширшу концепцію Галицько-Володимирської Держави.

Здається, що американська Україна моглаб і навіть повинна булаб піднести свій голос у справі цього Конґресу. Від її волі й настрою в значній мірі буде залежати, чи відбудеться цей Конґрес чи ні.

Берлін, 26 березня.

Радянин.

НЕ ЖДІТЬ, АЖ БУДЕ ЗАПІЗНО!

Дня 5. марта 1923 помер Володимир Крушельницький, бувший член У. Н. С. і основатель відділу У. Н. С. ч.401; молодий чоловік, бо заледви скінчив 30 років життя. Покійний був ширше знаний в Пітсбургу, де мав український книгарню. Відтя перенісся до Ню Йорку, де провадив підприємство оголошень. Числячи на свою молодість і здоровлю, занедбав своє членство в У. Н. С. і перестав бути членом нашої організації. Помимо упімнень жени, щоби вступив назад, він тільки сміявся, що не має час, що ніяк не збирається ще вмирати. Але смерть не питає, чи ти хочеш вмирати чи ні, та чи ти забезпечив свою родину. В самім розцвіті життя він помер! Покійний походив з села Соснова, пов. Підгайці, Галичина. Хай буде земля йому пером!

Ізза того нещасного припадку мы відзиваюся до вас, родимці, котрі себі легковажите організацію, вступайте до У. Н. Союза в члени, щоби часом не плакав хто по вашій смерти! Тепер є часть добра нагода приступити до Союза, бо через три місяці Головна Управа У. Н. С. рішила принимати новоприступивших членів без оплати вступного. Подумайте добре над сим, а хто еще не є членом У. Н. С., хай зголоситься до секретаря відділу У. Н. С., а секретар радо уділить вам інформацій як вам найлучше обеспечитися. Зробіть це зараз, щоби не було запізно!

Михайло Люлька,
чл. У. Н. С. в. 401 в Сайксвіл.

ФРАНЦІЯ ПЕРЕД ФІНАНСОВИМ БАНКРОТСТВОМ.

Неможби в додаток до статті англійського журналиста Баркера під наголовком „Упадок Франції", яку ми перебрали о-ногді з львівського Літературно-Наукового Вістника, появилася в поважним нюйорськім тижневику „Де Ню Републик" стаття під наголовком: „Чи Франція стоїть перед банкротством?"

Автором статті є Ернест Майнор Петерсон, котрий є професором економії на Пенсилвенійськім університеті, а котрий кромі сього знає фінансове положенне европейських держав з власного досвіду, набутого підчас своєї недавної кількамісячної подорожи по Европі. Значить, в словах Петерсона можна чути голос знатока обговорюваної ним справи.

Професор Петерсон заявляє наперед припущенне, що недавнє піднесенне курсу французького франка є обявом наглої та фундаментальної (основної) поправи фінансового положення Франції. Для такого припущення нема, на думку Петерсона, найменших основ, а поголоски, що мовляв основою поправи курсу є доспішні переговори межи Францією та Німеччиною, треба вважати чистою блягою. Що більше, навіть повне сповнення всіх бажань французького імперіялізму, навіть сотворенне надренської републики з відорваних від Німеччини надренських провінцій, не може поправити французьких фінансів. Підскочення курсу французького франка треба вважати виcлідом чистої маніпуляції французького уряду, а тим самим лишень хвилевою поправою.

Доказом тяжкого положення французького скарбу є хочби кошт французької окупації Рурщини, який після французьких обчислень виносить за три перші місяці коло півтора міліярда франків. Про фінансове положенне Франції свідчить теж і те, що навіть межи обчисленнями всего державного недобору Франції нема згоди, бо коли уряд подає парляментові недобір за 1922. рік на 22 міліярди франків, визначні парляментарні провідники подають його на 25 міліярдів, а один банкир подав його на 35 міліярдів. Свідчить про нього також і те, що Франція платить тепер річно коло 14 міліярдів франків лишень на сплату процентів своїх публичних довгів, хоча военного довгу Англії та Америці вона навіть не думає сплачувати.

Виглядів на поправу положення нема ніяких. Навіть хочби Франції вдалося примусити Німеччину приняти умови, то і тоді богато ще літ мине, заким Німеччина зможе заплатити свої нові зобовязання. Франція не має иншого виходу, як далі тягнути зі свого населення останні жили, як далі кликати до його патріотизму, як далі виснажувати його сили та обкладати зобовязаннями будучі покоління французького народа. Французький народ в своїй ощадности та патріотизмі здібний ще до неодної жертви, але й йому наконець, як не урветься терпець, то урветься сила. Французькі скарбові знатоки бачуть, що жде Францію, але вони не мають на те ніякої заради з тої простої причини, бо ситуація такої заради не знає. Франція зайшла в безвиходне фінансове положенне. Її упадок, на думку Петерсона, неминучий, а повалене міністерства Пуанкаре буде першою признакою фінансової руїни Франції.

Не треба додавати, що ся руїна відобється широким відгомоном по всій Европі. Першими, які відчують сю руїну, будуть держави Малої Антанти та Польща, бо руїну пана відчувають насамперед його льокаї. Недавна чотириста-міліонова французька позичка Польщі показує, хто поза Францією буде першою жертвою французької фінансової руїни. Відрізана фінансова піддержка зі сторони Франції для Польщі означає фінансову руїну Польщі, її комплетну господарську, а затим і політичну руйнацію.

УСПІХ РІДНОЇ ОСВІТИ НА ПІДКАРПАТСЬКІЙ РУСИ.

В ужгородському „Учительському Альманаху" на 1923 рік находимо інтересну статистику шкільництва на Підкарпаттю, яку тут подаємо:

В 1914 р. було на Підкарпатській Руси 638 народних шкіл, з того ледви 34 українських (руських), тепер є 705, а в тім українських (руських) 540.

Виділових шкіл було в 1914 р. 8, в тім ніодної руської. Тепер є їх 12, а в тім 10 руських.

Гімназій було 3, в тім ніодної руської; тепер є 4 гімназії і усі руські.

Учительських семинарій було 2 і ні одної руської; тепер є 3 і всі руські.

Торговельних шкіл не було ніяких; тепер є 2, з чого одна руська.

Сі цифри без сумніву говорять більше ніж найкрасші слова. Вони показують, який великий успіх і поступ осягнули наші браття з Угорської Руси завдяки вільности, яку мають в чесько-словацькій републиці.

Завдяки вільности підкарпатські Українці могли збудувати дуже скоро своє рідне шкільництво, а насаджено штучно мадярське шкільництво само зникло.

Тесаме було би і в Галичині і на Україні, якби там була вільність. Але поки в Галичині є Польща, а на Україні Московщина, про се нема бесіди. Вони зі своїм шкільництвом, із шкільництвом пануючого над поневоленим не вступяться.

Вправді наші большевики пишуть, що нема ріжниці, чи в Галичині Українці самі мають владу у своїх руках, чи Поляки, ані чи на Україні Українці мають владу у своїх руках, чи Москалі, — але от хочби звідомленне про стан шкільництва на Підкарпатській Руси показує, як виглядає правда.

Вона показує, що лише там може розвиватись рідна культура, де є вільність.

Вільність є на Підкарпатській Руси і тому там розвиваеться рідна культура.

Вільности треба також і на других українських землях, а вона може там бути аж тоді, як Польща, Московщина і Румунія уступяться поза межі українських земель.

ЗАЯВА ПРОТИ „ПОСЛА" ІЛЬКОВА

Заява трох українських політичних організацій і одної москвофільської в Галичині, яку сконфіскувала польська прокураторія у Львові, звучить так:

З ПРИВОДУ ВИСТУПУ „ПОСЛА" ІЛЬКОВА.

(Комунікат).

Політичні партії Східної Галичини отсим заявляють, що оголошене в польській пресі письмо політичного афериста Ількова до польського премієра Сікорського в справі правно-державного становища Східної Галичини є звичайним політичним обманом, обчисленим на введення в блуд заграничної опінії. Як відомо т. зв. „українські влосцяньскі клюб" в польськім соймі не репрезентує ніякої групи населення Східної Галичини. Пять одиниць, що виступають в польськім соймі під фірмою „українські влосцяньскі клюб" попали в посли при помочи фізичного насильства і грошевого підкупства, підчас повного бойкоту виборів зі сторони всього нашого населення у Східній Галичині.

Львів, дня 12. березня, 1923.

ЗА „НАРОДНІЙ КОМІТЕТ",
Начальну Управу Української Народньої Трудової Партії:
Др. Іван Куровець, заст. голови.
Мих. Струтинський, секретар.

ЗА ГОЛОВНУ УПРАВУ УКР. РАДИКАЛЬНОЇ ПАРТІЇ:
Др. Іван Макух, голова.
Др. Ілля Салагуб, секретар.

ЗА ГОЛОВНУ УПРАВУ УКР. ХРИСТІЯНСЬКО-СУСПІЛЬНОЇ ПАРТІЇ:
Олександер Барвінський, голова.
Др. Богдан Барвінський, секр.

ЗА „РУССКІЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ":
Кирило Вальницький, заст. гол.
Др. Н. Прислопський, секретар.

ДОПИСИ!

СЕНТРАЛ ФОЛС, Р. АЙ.

Збірка на „Рідну Школу".

Тов. ім. Івана Франка, від. 93 У. Н. С. порішило і собі зложити якусь лепту на „Рідну Школу" в Галичині. Зібралисьмо $14.50, із чого післялисьмо до тов-а педагогічного у Львові $13.00, а 1.50 коштувала пересилка.

Жертви зложили слідуючі: С. Тріска і М. Прус по $2,00; В. Гайдаш, М. Лода, С. Шевчик, Д. Вальків, П. Грицай, Ф. Вардига, П. Тітик, В. Богданович, А. Василів і П. Боворовський по $1.00; М. Ярушевський 50 цнт.

В імени галицьких школярів складаємо всім жертводавцям сердечну подяку.

Мих. Прус, колектор.

ЯК ВИГЛЯДАЛА ПАРАДА В ПОЛЬСЬКОМУ СОЙМІ 16. МАРТА С. Р.?

Варшава, 16. березня, 1923.

Дня 16-го березня (марта) о 3. год. 15 хв. маршалок польського сойму Ратай з помпою відкрив засіданнє. Дипльоматичні льожі і ґалєрія — переповнені. Маршалок оголошує ухвали Ради Амбасадорів.

Переривають окрики на лявах Українців і Білорусинів: „А білоруського й українського народів — питав хто?... Де самовизначення?... Геть з насильством!"...

Щоб загамувати немилі окрики, польські партії, почавши з „Хієни" аж до „Визволєня", руконлещуть.

Чутно гучний оклик: „Хай живе Вільна Білорусь!... Хай живе Вільна Україна!"

Коли гамір устає, посол М Луцкевич повторює оклик: „Хай живе Вільна Україна!"

За це маршалок виключає його на три засідання.

Білорусини й Українці на знак протесту опускають салю, під крики правиці й центра: „преч до большевікуф"... Опускаючи салю, посли спокійно відповідають: „Ваша радість передчасна".

На упімнення маршалка, що треба коритись реґулямінови, посол Луцкевич відповідає **українською** мовою: **„Опустити засіданнє, коли манїфестується поневоленнє українського народу, мимо доброї волі підчинитися реґулямінови, не можу... Не можу, бо мене післав сюда український нарід боронити свої права".** Счинюється великий гармідер... Луцкевич дістає пару стусанів. Чутно крик: „Ґвалт!... Що ви, панове, берете на себе обовязки жандармів?..." Тоді посли ППС (польської партії соціялістичної) беруться захищати Луцкевича від розюшеної правиці.

На пропозицію маршалка сойм виключає Луцкевича на цілий місяць. Деякі посли, між іншим і ППС. умовляють Луцкевича опустити салю: „Нє руб пан шопкі... Ми пана завше бронілі".

— „Досить", — відповідає Луцкевич. „То ви, каже, робите шопку для українського й білоруського народів. Сього засідання не опускаю"...

Тоді підскакує до посла Луцкевича **кільканацять возних** і, відірвавши його з місця, тягнуть його силою.

Пос. Луцкевич в руках возних співає гимн: „Не пора, не пора Москалеві й Ляхові служить..."

Підчас того в українськім клюбі відбулось засіданнє, на якому клюб рішив перейти до острої опозиції.

Опозиція українського клюбу в даному положенню може довести до упадку кабінету Сікорського.

ШКОЛА НА УКРАЇНІ В ШЕВЧЕНКОВИХ ЧАСАХ

В часах, коли ще Україною правили гетьмани, просвіта на Україні в порівнанню з сусідними державами, стояла високо. Такі гетьмани, як Виговський, Мазепа тай инші дбали дуже про школи. Доказом цього київська академія, тай, скажім по сьогоднішньому, середні школи при братствах. Вже в часах Хмельницького населення України пильно кинулося було до науки. Із описів чужинців, що подорожували по Україні знаємо, що були численні школи навіть по селах. Один Грек, що подорожував за Хмельниччини по Україні оповідає, як щось незвичайного для нього, що на Україні навіть прості козачки моляться в церкві з молитвенників.

По знесенню Гетьманства й заведенню кріпацтва українське шкільництво підупало. Російська влада вводила насильно в школах замісць тодішної літературної української мови, великоруську. Про сільські школи не було кому дбати. Закріпощений селянин не мав часу думати про науку, а зновже в інтересі поміщика було, щоб селянин був темний і не міг думати про визвіл із кріпацтва.

Та мимо цього охочі люде до книжки серед селян були. Вони платили дякови за науку й він учив сільських дітей. Само собою рівень такої школи не міг стояти високо.

В таких дяків побирав науку і Тарас Шевченко.

Як скрізь по Україні, так і в Кирилівці учив дітей грамоти дяк.

Кирилівська церковна школа це була звичайна хата біля церкви на майдані. Була вона обідрана, не білена, шиби в вікнах повибивані. Була тільки трохи більша від сусідських хат. Жило там двох дяків і кожен мав своїх школярів.

Як виглядала така школа в середині? Ось через усю школу стояв довгий стіл. За цим столом і вчилися школярі. Кому не ставало місця, цей сідав собі просто на доливці. Кожен школяр мав принести вишневих прутів і ждати поки вчитель не вибє його цимиж різками. Биті були всі, хіба вчитель змучився заки до всіх дійшла черга й ішов спочивати.

Науку починали звичайно від вивчення азбуки. Коли вивчили азбуку, вчилися складати слова. Важка це була наука й дуже мучила дітей.

„Посклададвши було „тмутля", каже Шевченко, вийду я зі школи на вулицю, гляну на яр, а там мої щасливі ровесники граються собі на соломі біля клуні й не знають, що є на світі й дяк і школа. Дивлюся я було на них тай думаю: чому я такий безталанний, навіщо мене сердечного мордують над букварем отсим клятим? Махну рукою тай гайда через цвинтар у яр до отсих щасливих ровесників у теплу солому й ітльки що пічну барахтатися, аж ось ідуть два „псалтирники", беруть мене під плечі, ведуть у школу. А в школі... самі знаєте, що чинять школярям за утікання. Більш за все не подобалося мені це, що було як прийде субота, так він (дяк) своїм звичаєм і пічне всіх нас годувати березовою кашею (різками). Та й щеб дарма — така каша була в нас звичайна річ — лихо в цьому, що було бє й наказує, щоб ти сам лежав, а „не борзися" виразно вимовляв „помни день суботний".

„День суботній" це ціж „субітки", що про них згадує Котляревський у своїй „Енеїді":

„Еней від них не одступався,
тройчаткою всіх приганяв. І хто
хоч трохи лінувався, тому субітки і давав"...

Важка мусіла бути тиха наука, а ще як трапився такий пяниця як дяк Богорський, що, як каже Шевченко був пяниця наче всіх пяниць у світі". Не диво, що Тарас утікав із такої школи.

До двох літ виучував учень у такій школі псалтир. Коли скінчив псалтир, ставив „кашу" братії, а в цій каші на споді були мідяні гроші, які забірав дяк. Дальша наука відбувалася теж на церковних книгах. Кращих учнів уживали дяки до помочі і в школі, як „консулів" і поза школою до читання псалтирі при померших. Таким консулем-помічником дяка був і Шевченко. За читання давали книш і копу грошей. Гроші брав дяк, а учневи відступив, ось як Тарасові, пятака „на бублики".

Ось такі то були школи по селах на Україні в часах, коли вчився Шевченко. Такі школи були в Росії ще довго потім аж до скасування кріпацтва, а так звані „церковні школи" то й геть пізніще мало чим ріжнилися від них.

І мусимо високо цінити цих наших селян, що мимо цього посилали туди своїх дітей на науку. А треба знати, що селянин тоді, крім цього, що міг прочитати церковні книги, не мав сливе ніякої користи з науки. До вищих шкіл, йому, як кріпакови, був доступ замкнений. Тільки хадоба знання, тільки бажання, щоб діти його не були темні, веліли тому посилати дітей до школи, якаб вона там ні була. О, як же вище стояли тодішні селяне від неодного теперішнього в нас.

Правда, за це земські школи стояли в Росії перед світовою війною дуже високо, в кожному разі все вище як у нас у Галичині. Тільки одну хибу мали, що вчили в них чужою, московською мовою. Не має гірш непедагогічного засобу, як учити дитину в чужій їй мові. Тому кожен нарід, що хоче жити, дорожить своєю рідною школою.

(З газети „Рогатинець").

Антін Лотоцький.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ІРІ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 40 повідомляє всіх своїх членів, що чвертьрічний мітинґ відбудеться в неділю, 22. квітня о 6. годині вечером в гали Ф. Салайчука під ч. 908 Гес Евню. Кождий член повинен явитись на мітинґу, на котрім відчитається тримісячні приходи і розходи а також є важні справи до полагодження. З нагоди тримісячного безплатного вступу до Братства і до У. Н. Союза, будесь принимати нових членів. Старайтесь придбати нових членів як старих так і дітий, бо мало коли така нагода буває. — М. Пеленський, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162 повідомляє своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 22. цвітня. Проситься всіх аби на сім мітинґу явились, бо є важні справи до полагодження. — Н. Бояновичь, предс.; М. Гнатів, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома всім членам бр. св. Георгія, від. 239, що мітинґ відбудеться в неділю, 22. цвітня точно о годині 12.30. На сей мітинґ запрошується усіх членів, бо є богато важних справ до полагодження котрі конечно треба полагодити. Ті члени, котрі довгують до каси братства за свої вкладки, нехай се запамяють, що се останний наклик щоби вирівнали свої вкладки, бо інакше будуть суспендовані з У. Н. Союза і з братства. Будеться приймати нових членів до У. Н. Союза без вступного, а до братства з малою оплатою. Тож браття користайте з нагоди і приступайте в члени У. Н. Союза. На сім мітинґу має вибратися комітет балевий на баль, котрий відбудеться 5. мая 1923. Тож проситься усіх членів зійтись як найчисленнійше, щоби усі справи полагодити які будуть на порядку дневнім. Жадних вкладок поза мітинґом не приймаєсь від нікого, кождий має бути присутний на мітинґу і вирівнати свій довг, щоби потому не робити жадних обмов. Котрі члени мають діти у Союзі, нехай подбають за вкладки, щоби кождий місяць були плачені, бо в данім разі будуть суспендовані. Мітинґ відбудесь в гали У. А. Горожан. — І. Жмутин, предс.; Н. Накончений, кас.; Н. Волос, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Богд. Хмельницького повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітинґ відбудеться в суботу, 21. цвітня під ч. 162 Норт 5-та ул. Є важні справи до полагодження і справа Народного Дому. Також будесь роздавати відзнаки. Приниманнє нових членів до товариства після статута, а до У. Н. Союза без вступного. Користайте з нагоди. Проситься членів явитись численно. — Г. Бардак, предс.; М. Більський, рек. секр.; М. Баглай, ф. секр.

НЕСКОГОНІНҐ, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 231 повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудеться о 1. годині пополудни в неділю, 22. цвітня в домі А. Гоцка під ч. 221 Рейлровд. Проситься членів явитись як оден і виповнити місячну вкладку. — А. Гоцко, предс.; Р. Чолій, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217 повідомляє своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться 22. цвітня о годині 2. пополудни на церковній гали під ч. 303 Гудсон Евню. Проситься усі хчленів місцевих і позамісцевих явитись і вирівнати свої залеглости. З неявившийся членом поступиться після статута. Будеться принимати без вступного до У. Н. Союза і до братства. Проситься членів, щоб кождий привів одного нового члена на сей мітинґ. — М. Бінашевський, предс.; І. Пастущин, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома членам тов-а ім. Івана Франка, від. 83, що звичайний мітинґ відбудеться в неділю, 22. квітня в гали Укр. Амер. Горожан під ч. 822 Н. Френклин ул., точно о годині 2. пополудни. Проситься членів, щоби зійшлись на час, бо маємо много справд до полагодження. Пригадується членам, щоби привели з собою по одному кандидатови в члени, бо будеться приймати до У. Н. Союза без вступного, а до тов-а після ухвали. Хто з товаришів не прийде на мітинґ і не заплатить своєї вкладки, буде суспендований з тов-а і У. Н. Союза. — М. Кпалко, предс.; І. Витязь, писар.

З товариського життя. — Дня 12. с. м. відбулось в українській грецько-католицькій церкві в Ню Йорку вінчаннє члена У. Н. Хору п. Методія Петренка з п-ною Марією Фолисівною. В часі вінчання співали товариші молодого, члени У. Н. Хору.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ЖИВИЙ НЕБІЖЧИК

(Оповіданнє з початку 16-сотих років).

(Продовженнє).

(3)

— Навіжений, що ти зробив?! — пані заломила руки. — Ти до смерти не будеш жити по правді? З ким же ти тепер зчепився? Кого замордував,... за що?

— Дай, бабо, видихатися. Всьо розкажу. Впрочім, пощо розказувати. Глянь крізь вікно, то побачиш, кому відрубав голову... Десь в хвили, коли мені не в голові ніякі любощі, наш Циган став зі мною витатися. Скочив на мене, щоби мені полизати мій писок. Я, як махну шаблию, і його голова втікла від него на яких пятьдесять кроків. Шкода собаки... Але нехай би був не пхався до мене з любощами тоді, коли я лютий як скажений пес!

Жінка троха не вибухла сміхом, але перемогла себе, бо бачила, що муж справді дуже лютий.

— Я такий лютий, — кричав дальше, — що зарубав би кождого, хто мені влізе під шаблю.

Замахнувся шаблию і розторощив алябастрову вазу, що наповнена цвітами стояла на столі. Один відломок відскочив, ударив в зеркало і розбив його. Пан отямився. Подивився на зеркало і кинув шаблю в кут.

— Через ту бестію маю таку шкоду, — шипів крізь зуби. — Зарубав собаку, збив вазу, розбив зеркало... То, але, брат! То чорна душа! Вже вмирає, розстається з сим світом, а зі своїми погаными навичками не годен розстатися. Ще й кличе мене... Чуєте люди?... Кличе мене, щоби ще раз перед смертію копнути рідного брата... Щоби плюнути в лице, і то при свідках, рідному синови свого рідного батька, своєї рідної мами!

— Щож таке сталося? Що зробив? — жінка нарешті осмілилася спитати.

— Слухай і сама скажи, чи не погань, той мій рідний брат! Приходжу до комнати, де окрім него, але для людського ока невидимий, був ще чорт, то жде на його душу. Приступаю до него, не до чорта, але до брата і питаю, чого кликав мене.

— „Сідай і слухай!" відповідає. „Розсварила нас відумерщина нашого батька. Може то й моя була вина, що ми два рідні брати іззa батьківщини тягалися по судах".

— „Очивидно, що твоя!" кажу йому.

— „На случай, коли би Всевишній хотів сей наш спір записати в книгу моїх гріхів", Іван говорив дальше, „я хочу направити кривду, яку зробив тобі. Хочу покинути сей світ в добрій злагоді з всіма найблизшими мені. Ти мені найблизший з всіх, бо ти моя кров. Дочасне добро розсварило нас, віра до решти нас розлучила. Я незабаром опинюся там, де без ніякого сумніву покажеся, чи віра моя і твоїх батьків ліпша, чи твоя нова віра. Тепер нехай ті віри не перепкодять нам тут на земли розпращатися на віки, як брат з братом.

— Мені вже не ставало терпцю для такої довгої попівської проповіди. Я вже хотів сказати йому, щоби не гайнував дорогого часу, бо ще готов вмерти, не направивши зробленої мені кривди. Але він сам отямився і виїхав з таким:

— „Я хотів, щоби ти знав моє завіщаннє і на случай потреби посвідчив в суді, що воно згідне з моєю послідною волею. Як я скривдив тебе судовим рішенням про поділ між нас нашої батьківщини, то хочу направити сим, що резиґную з тої четвертини, яку ти мав заплатити мені за частину Соколівки. Нині то подвійна сума, бо ти ще нічого не заплатив, отже дорослї відсотки. В завіщанню кажу, щоби Юрко звернув тобі ту судову грамоту. Тобі записую пару тарантоватих коний. Таких не має й найбільший вельможа в нашій земли. Братовій записую скринку столового скрібла. Стахови, як би ти був не обляшив його, я був би лишив повну збрую. Але я потерпаю, що він колись міг би тою збруєю побивати віру своїх дідів. Отже, замість збруї, лишаю йому два кунтуші і боброву шубу. Пятники записую Юркови".

— Все те говорив так, неначе б гадав, що нам робить велику ласку. Неначе б смерть, котра своїми кощавими руками вже за горло хапала, щоби його задавити, ще не розкрила йому очий на ту кривду, яку зробив мені свому рідному братови. Але я задавив у собі лють і кажу йому цілком спокійно.

— „Все те добре, любий брате, але мені здаєся, що Юрко ще замолодий, щоби міг сам ґаздувати. Запуститьмаєток, задовжить і наша дідизна готова опинитися в чужих руках. Може би ти тепер згодився на се моє предложеннє, котре ти відкинув був зараз по смерти нашого батька, і тим на со блазнь всего мира, викопав між нами таку пропасть. Я тепер готов до більшої жертви в користь Юрка. Запиши Пятники мені, а я виплачу йому цілу їх ціну, ще й додам третину ціни Соколівки. Хочби я мав задовжитися по уха, заплачу того дня, коли буде женитися. Але до того мабуть не так скоро прийде, бо він ще замолодий".

— Я таке до него, як брат до брата, а він... Знаєш, що він відповів мені?

Жінка хотіла сказати: „Мабуть видивився як на помиленого і лише здвигнув раменами", але прикусила язика, бо боялася, що його ще більше роздратує.

— Отже він, — Кость розказував дальше, — каже мені, що я до тої пори не вспію зібрати потрібних на сплату гроший, бо Юрко, хоч молодий, жениться, ще сего року... І знаєш з ким?

Стах поблід, закрив лице долонями. Він здогадувався, з ким.

— З Ганусьською Серницькою, — відповіла жінка. — Не тяжко було здогадатися.

— Ти звідки знаєш? Чому не сказала мені раньше? Ми обоє ще нині говорили про неї, призначили її для Стаха. Чому ти затаїла перед мною, що вона вже має судженого?

— Бо тоді, коли ми про се говорили, я ще сама не знала.

— Отже справді з Ганусьською Серницькою. Я йому сказав, що то не може бути, бо я хочу Гануську і Серники дістати для мого Стаха. Він задзвонив на слугу і приказав запросити Серницьку з тонькою, котрі були в сусідній комнаті.

— „Мій брат", каже до них, коли прийшли, „хоче Гануську для свого Стаха. Коли Ганусьска давала слово мому Юркови, ще не знала, що й Стах любить її. Тепер вже знає. Що ви на се, паніматко і ти Ганусько?"

— Стара не відповідала нічого. Але Ганусьска, той пуцьвірок відрізала не нагадуючися:

— „Пана Станислава поважаю таксамо, як пана Юрія. Але люблю тільки одного і йому вже дала моє слово".

— „А ви що скажете, паніматко?" питаю стару.

— „Хиба повторю слова доньки", відповіла.

— „Нехай же вас всіх мать мордує!" подумав я. Взяв шапчину під пашщину і вийшов. Зразу, приголомшений безличністю, я й не усвідомив собі бездонности тої безличности. Аж вертаючи домів, стали мене щораз більше розбирати досада і лють. Бідний Циган! І зеркала, тай вази шкода...

— Пропало! — простогнав Стах. — Що я тепер з собою вдію?

— Не пропало, дурню! — крикнув батько і тупнув ногою. — Моя Голова в тім, щоби ти дістав Серники, Пятники і дівку.

— Як не пропало? Вона заручена. Коби не любила його, то ще можна би розірвати. Але вона любить його... Горе мені!

— Дурень ти! Хибаби я не був я, як би не здужав перечеркнути всі діявольські пляни такого брата. Але мушу квапитися, щоби ще за його життя. Нехай він сам почує, що то значить скривдити рідного брата!

— Хиба зробиш заїзд? — спитала жінка. — Тепер, коли він на смертній постели?

— Не я зроблю. Староста зробить за мене. Не так за мене, як за обиджений маєстат корони, але для мене.

— Що тут спільного між твоїм братом, Пятниками і короною?

— Дуже богато спільного... Куди Іван ходив торік? Га?... Я не в тімя битий. З Пятник щез, ніхто не знає куди повіявся саме тоді, коли шизматики і всякі инші антихристи збиралися стягати корону з голови короля. Він безпечно був між ними. Я до сеї пори мовчав, бо не мав доказів і не хотів рідного брата гнати під катівський меч. Але тепер, коли він сам вмирає, діло тільки в тім, щоби маєток і мераміса і баніта не пішов у чужі руки, але лишився в роді. Лише слово скажу старості, то він вишле людий, щоби на мене заняли Пятники. Для него зроблю ту ласку, що зроблю се в день його смерти, щоби люди не казали, що брат передав судови і катови брата. Небіжчика ані судити не будуть, ані стинати.

— Як се зробите, тату, — промовив Стах, — то покину вас і піду в світ за очи, або зроблю собі смерть.

— Чи ти, дурню, не казав сам, що любиш дівку і хочеш дістати її? Як же ти, мудрагелю, дістанеш її, як Юрко лишиться паном Пятник і вона вийде за него?

— Як се зробити, справді не знаю. Але й таким способом, яким се ви хочете зробити, я ще безпечніще не дістану її. Я хочу мати дівчину, не Пятники. Як знаєте инший спосіб відсунути шлюб з Юрком, то зробіть се. Тоді може вимудруємо щось таке, щоби дівчину відбити. Як я дівчину люблю, то хочу нелиш дістати її, але й жити з нею в любови. Хочу, щоби моя жінка шанувала мене. Як ви розбоєм відсунете від неї Юрка, то вона плюне мені в очи.

— Жити в любови! Щоби жінка шанувала мене!... Ти небоже, знаєш, що таке подружє! То самі такі річи, які в подружу ще менше потрібні, як при возі пяте колесо.

— Потрібні, чи не потрібні, але я вам кажу, що як що зробите проти стрийка або Юрка, то втратите сина.

— Чи ти не хочеш, щоби я тебе стягнув малахаєм?!

Стах видивився в батька. Глянув на маму і ще раз на батька. Приступив до мами, поцілував її в руку і звернувся до дверий.

— Бувайте здорові, — сказав — вже мене більше не побачите!

Мати схопилася, заступила йому дорогу і звернулася до мужа.

— Як його стягнеш малахаєм, то стягни й мене. Але, як він піде з хати, то я зним.

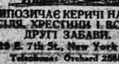
Муж махнув рукою, сплюнувши тріснув дверми і вийшов.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ОСЯГНЕННЯ ІДЕАЛУ.

ЖІНКИ В ПРОМИСЛІ

Поволи але постійно жінки здобувають собі чимраз поважнійше місце у промислових роботах, і сегодня у щоденнім життю майже не стрічаємо виробів при яких заготовці жінки не бралиб визначної, як не виключної участи. Починаючи автомобілями а кінчаючи цукорками, уся наша одежа, постіль, харчеві продукти, книжки і ґазети переходять через руки жінок-робітниць.

З 572-ох родів індустрії, лише у 35-ти її відмінах жінки не працюють. Впрочім жінки є заняті майже у кождій фабриці. „Женщина в овералсах" яка в часі війни помагала виробляти патрони і рушниці, осталась і на далі при тій самій машині, яка сегодня виробляє вже що иньшого.

Цей приплив і ту масову участь жіноцтва у промислі пояснюється тим, що іменно той промисл у послідних часах взявся витворювати ті предмети, які раньше жінки продукували ручною працею по домах. Давнійше дома пряли, виробляли сукна і полотна, шили біле і одяги, робили пончохи, пекли хліб, виробляли солодощі, дома харчувалось майже усе населення. І більшість робіт звязаних з цею продукцією виконували жінки. Тепер виробляють це все фабрики, або гуртові робітні і більшість жінок пішла туди. Це бачимо найкраще з факту, що від 1910-го року число жіночої домашної прислуги зменьшилось о 276.000 а число фабричних робітниць зросло о 100,000.

І так при виробі корсетів, рукавичок, сорочок, ковнірців і взагалі біля є занятих два рази стільки жінок, як мущин. При виробі цукорків і деяких харчевих продуктів жінки становлять більшість робітників. Більше як міліон жінок працює як служниці, по більше як по 50,000 робітниць є у шевськім, стальовім, тютюневім та харчевім промислах.

Коли до того додати ще один міліон жінок занятих на фармах, 600.000 учительок, 560,000 стенографісток і урядниць, а далі жінки заняті у торговлі, при телефонах та у вільних профессіях, то побачимо наглядно той великий вклад праці, який, кромі домашного хозяйства, жінки додадуть до загального добробуту і поступу.

ДЕЩО ПРО РУХАНКУ

Одиноким признаним способом для скріплення сили серця, костей, мязів і т. д. є руханка, тілесні вправи. Вельми занедбаною руханкою є тілесні вправи при нагому тілі. Такі вправи доведені були до досконалости у старинних Ґреків. Ціллю тілесних вправ при нагому тілі є гармонійний розвиток людського тіла. Товсті люде завдяки таким нагим вправам тратять надмірний товщ, худі прибирають на товщі, надуті, неповоротні люде виробляють поставу свого тіла на гарно збудовану, недокровні пособляють збільшенню крови і то так до скількости як і щодо якости крови. При цьому люде прибирають на вазі, або задержують давно вагу тіла, коли були товсті й надуті. Словом, форми тіла прибирають на красі й здібности ужиткування їх. Апетит збільшаєтьcя, травлять ліпше.

Павло Тичина.

ЗОЛОТИЙ ГОМІН.

Над Київом — золотий гомін,
І голуби, і сонце!
Внизу —
Дніпро торкає струни...

Предки.
Предки встали з могил;
Пішли по місту.
Предки жертви сонцю приносять —
І того золотий гомін.
Ах той гомін!
За ним не чути, що друг твій каже,
Від нього грози, пролітаючи над містом,
Бо їх не помічають. [плачуть.—

Гомін золотий!

У ночі,
Як Чумацький Шлях сріблисту куряву
Розчини вікно, послухай: [простеле,
Слухай:
Десь в небі плинуть ріки,
Потужні ріки довону Лаври і Софії!...
Човни золотії
Із сивої — сивої Давнини причалюють.
Човни золоті.
...З хрестом,
Опромінений,
Ласкою Божою в серце зранений
Виходить Андрій Первозванний.
Ступає на гори
Благословенні будьте, гори, і ти, ріко
Благословенний будьте, гори, і ти, ріко
І засміялись гори, [мутная!
Зазеленіли...
І ріка мутная сповнилася сонця і блакиті
Торкнула струни...
У ночі,
Як Чумацький Шлях сріблисту куряву
Вийди на Дніпро! [простеле,
...Над Сивоусим небесними ланами Бог
Бог засіває [приходить
Подають
Зерна
Кришталевої музики,
З глибин Вічности падають зерна
В душу.
І там, у храмі душі,
Над яким у недосяжній високости вються
Там, [голуби — молитви,
У повнозгучнім храмі акордами розвиташ-
Натхненими, як очі предків! [ють,
Він був мов жрець спянілий від молитви—
Наш Київ, —
Який молиться за всю Вкраїну —
Прекрасний Київ.
— буря!
Стихійно очі він роскрив —
І всі сміються як вино...
— блиск!
— Жах!
Розвивши ясні корогови
(І всі сміються як вино),
Вогнем схопився Київ
У творчій високости!
Здрастуй! здрастуй!—сипляться з очей.
Тисячі очей...
Раптом тиша; хтось говорить.
Слава! — з тисячі грудей.
І над всім цим в сяйві сонця голуби.
Слава — з тисячі грудей.
Голуби.
То Україну
За всі роки послали благословляв хрестом
Опромінений,
Ласкою Божою в серце зранений
Андрій Первозванний.
І засміялись гори,
Зазеленіли...

Алеж два чорні гроби,
Один світлий.
І навкруг
Каліки.
Позвають, гугнявлять, руки простягають
(О, які скорчені пальці) —
Дайте їм, дайте!
Їсти їм дайте — хай звіря в собі не
— дайте, [плекають,
Повзають, гугнявлять, [illegible]

Сонце і Христи!
Проходять:
бідні, багаті, горді, молоді, закохані в
Проходять: [хмари й музику—

Чорний птах — у нього очі — лазурі!
Чорний птах із гнилих закутків душі,
Із поля бою прилетів.
Кряче.
У золотому гомоні над Київом,
Над всією Вкраїною —
Кряче.
О, бездушний пташе!
Чи це не ти розпяття душі людської
Століття довбав?
Століття.
Чи не ти виймав живим очі,
Із серця віру?
Із серця віру.
Чогож тобі тепер треба
В годину радости і сміху?
Чогож тобі тепер треба, о бездушний
Говори! [пташе?
Чорнокрилля на голуби й сонце —
Чорнокрилля.
— Брате мій, палятаси дні весни на
[світанню волі?
З тобою обнявшись ходили ми по братніх
Славили сонце! [стежках,
А у всіх тоді (навіть у травники) сміялись
[ялись сльозами...
— Не памятаю. Одійди.
— Любий мій, чом не смієшся, чом не
[радіш?
Цеж я, твій брат, до тебе не по рідному
Невжеж ти не впізнав? [промовляю.—
— Відступись! Убю!
Чорний птах,
Чорний птах кряче.
І навкруг
Каліки.
В годину радости і сміху
Хто їх поставив на коліна?
Хто простягнуть сказав їм руку.
Який безумний бог — в годину радости і
Предки з жахом одвернулись. [сміху?
Виростем! — сказали тополі.
Бризнем піснями! — сказали квіти.
Розіллємось! сказав Дніпро.
Тополі, квіти і Дніпро.

Дзвенить, дзвенить, дзвенить
І бється на шматки...
— Чи то не золоті джерела скресають від
Деліс, віє, ласкавіє, [землею.
Тремтить неначе сон...
— Чи то не самоцвіти ростуть в глибинах
Виростем! — сказали [гір?
Розіллємось! — Дніпро.

Зоряного ранку принади вухом до землі—
...ідуть.
То десь із сел і хуторів ідуть до Київа—
Шляхами, стежками, обніжками.
І бється в їх серцях у такт
— — ідуть! ідуть —
Дзвенять немов сонця у такт
— ідуть! ідуть!
Там над шляхами, стежками, обніжками.
Ідуть!
І всі сміються як вино:
І всі співають як вино:
Я — дужий народ,
Я молодий!
Вслухався в твій гомін золотий —
І от почув.
Дивлюсь я в твої очі —
І от побачив.
Гори каміння, що на груди мої навалили,
Я так легенько скинув —
Мов пух...
Я — непогасимий Огонь Прекрасний.
Одвічний Дух.
Вітай же нас ти з сонцем, голубами
Я дужий народ! — з сонцем, голубами.
Вітай нас рідними піснями!
Я — молодий!
Молодий!

ДЕЩО ПРО ПОЖИТОЧНІ БАКЦИЛІ

Через те, що бакцилі є причиною богатьох недуг, люде привикли думати, що усі бакцилі є ворогами чоловіка, його здоровля а то і життя, та що всіх їх в однаковій мірі треба вистерігатися і поборювати. Тимчасом споміж усіх звісних двох тисяч бакторій лише яких сто з них є небезпечні для людського здоровля. Останні є або зовсім нешкідливі, або таки прямо приносять чоловікови хосен.

До тих послідних належать в першу чергу ті бактерії, які спричинюють гниття. Їх роботою є те, що примiром облетівше листя, солома, всякі рослинні і звірячі відпадки не засмічують світа, а перемінюються під їх впливом в гній, через що віддають землі назад її плодовитість та дають змогу рости і розвиватись новим рослинам. Колиб тих бакцилів не було, земля булаб завалена вже давно сухим листям, деревами, трупами звірят і людий, та вичерпана зі своїх поживних соків і не моглаби приносити свіжих плодів.

Виріб масла, сира і иньших молочних продуктів є лиш тому можливий, що відповідні роди бактерій викликують зсіданнєся і кисненння молока. Ґарний запах тих виробів, по якім звичайно пізнаємо, чи вони є добрі і свіжі, чи ні, є власне вислідом їх праці.

Дальше виріб дріжджей і їх ділання у тісті, потім переміна вина у оцет, продукція ріжних овочевих напитків, варення і повил, а накінець квашення капусти, огірків та борщу і квасу є лише можливе тому, що у ті продукти попадають відповідні бактерії і живучи в них, викликують ріжні пожиточні переміни.

Кромі цего наука зуміла виховати цілий ряд бактерій, яких вживається як ліку проті ріжних слабостий викликуваних шкідливими бактеріями. Усі роди щіплення, як проті віспи, тифу, дифтерії, холери, встеклини і т. п. є власне вживанням тих пожиточних бактерій, які впущені у людське тіло або поборюють присутні там вже заразливі бактерії, або охороняють людський орґанізм від того, аби туди ті шкідливі зарази не дісталися та не нищили нашого здоровля.

СКІЛЬКИ ТРЕБА СПАТИ?

„Спимо за мало" сказав померший недавно славний німецький лікар К. Шляйх. „Спокійно можемо переспати одну половину життя, тоді другу половину напевно можемо подвійно використати". Це й не зле сказано. Хто добре виспався, працює двічи, тричі більше, як невиспаний. „Наше щастя залежить від цього, чи ми Подібної думки є німецький фільософ Шопенгавер. Він науково доказує, що людина потребує довго, здорового сну. Він взагалі не в силі уявити собі ґеніяльного чоловіка, що не спав би довго. Як примір вказує він на фільософів Канта і Декарта, що були добрими сплюхами. „Сон, каже Шопенгавер, „це щоденній процент який ми платимо смерти, а смерть зворот капіталу. Цеї заплати зажадають від нас тим пізніще, чим більше і правильнійше сплачував щоденній податок".

ФАРМИ!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

